

LÍBIA-ESTATS UNITS. EL CONFLICTE DEL GOLF DE SIRTE

Una guerra enmig del polvorí

L'intercanvi de míssils realitzat la setmana passada entre libis i nord-americans al golf de Sirte no esdevingué l'episodi bèl·lic que els europeus temíem tant. Podem preguntar-nos, però, si aquesta era la guerra real o la pantalla d'una altra de molt més subtil.

Vicent Partal

Quan el passat dia vint-i-quatre, a les sis de la vesprada, un «grup d'acció de superfície» de la sisena flota nord-americana traspasà la línia de la mort (latitud trenta-dos graus trenta minuts), al golf de Sirte, en les costes de la Jamairiya líbia (al centre del mar Mediterrani, s'iniciava una de les ac-

cions militars més perilloses, i un dels *shows* propagandístics més espectaculars, dels molts que l'administració Reagan ha propiciat, un poc per ací un poc per allà, des de la seua arribada a la Casa Blanca.

En teoria, la flota nord-americana es limitava a exercir el dret de pas en aigües internacionals —i les del golf de Sirte són reconegudes com a tals per la majoria dels països del món—.

En la pràctica, eren les terceres maniobres davant les costes líbies en els últims mesos i un episodi més en la cursa que ha portat el Pentàgon, en poc menys de trenta dies, a la violació d'aigües territorials soviètiques a Crimea, la resposta a una estranya, estranyíssima, i presumpta encara, invasió sandinista d'Hondures, a l'explosió d'un enginy nuclear subterrani i a un intercanvi de míssils en el centre

★ BASES USA

▲ BASES BRITÀNIQUES

✱ BASES SOVIÈTIQUES

◆ BASES FRANCESES

■ OTAN I ALIATS

□ P. VARSÒ. I ALIATS

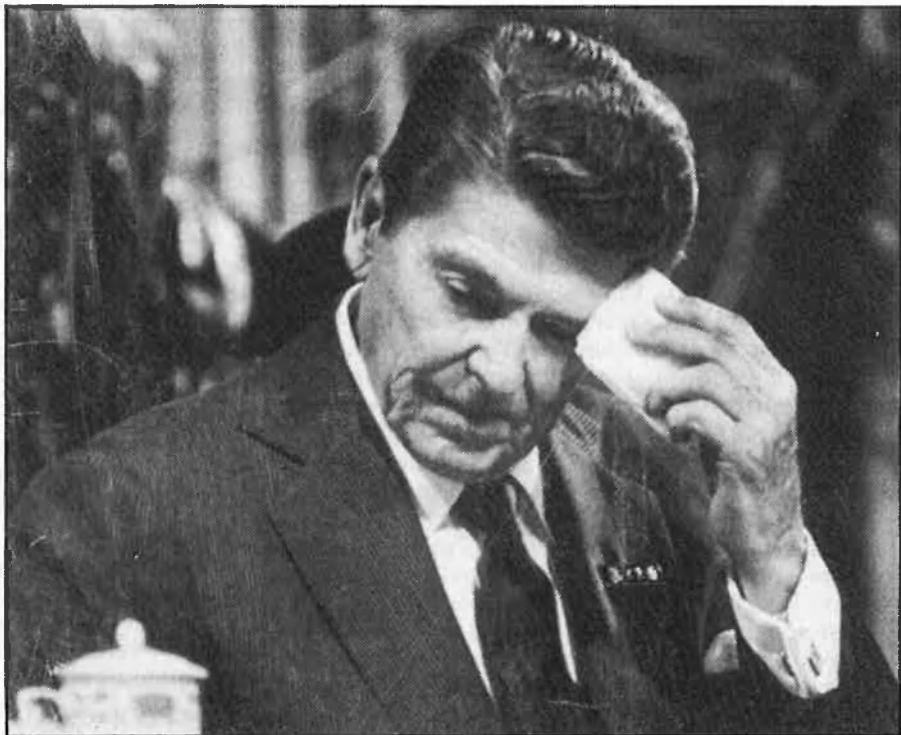
▨ NO ALINEATS

▤ PAÏSOS A

de la mar antigament nostra. A una hora i mitja —com qui diu— de la Ciutat de Mallorca.

The Washington Post, als dos dies d'iniciada la guerra, es preguntava —justificant-la— sobre el perquè de la «provocació» nord-americana: «Perseguir el coronel Gaddafi per una violació d'innocent trànsit naval és com perseguir Al Capone per evasió d'impostos. En cap dels dos casos l'ofensa indicada no és la veritable base de l'amenaça a la societat de què se l'acusa». *The New York Times* encara anava més lluny: «¿Per què no podem obtenir una resposta clara i sincera d'aquesta administració sobre allò que tracta de fer?»

Però als Estats Units l'opinió pública estava clarament del costat del seu president. Als EUA no hi ha hagut cap guerra —cap guerra sobre el seu territori— pràcticament mai. En canvi, a la vella i cansada Europa, a l'antiquíssim Mediterrani, la història és

Dalt, Reagan, decidit a convèncer el congrés en favor de la seua política militar. Baix, Gaddafi, que no s'ha atrevit a atacar, ¿o prefeix uns altres mètodes?

 ANTAGONISMES
 CONFLICTES INTERNES
 MÍSSILS NUCLEARS

Grècia el secretari d'Estat nord-americà George Shultz havia d'aguantar durant la seua visita oficial un dur comunicat del PASOK, el partit socialista en el poder a Atenes, que acusava Washington de «voler produir un holocaust a la Mediterrània». A Algèria, al Marroc, a Iugoslàvia, a la petita i atemorida Malta, una mica pertot, s'alçaven veus reclamant moderació. Des de la Casa Blanca potser no ho veuen bé. Des de la riba, però, la Mediterrània és un enorme depòsit de pólvora, tot esperant una metxa. Una metxa que estigué a punt de cremar la setmana passada.

¿Un mar nostrum?

tota una altra. I la por s'escampà molt ràpidament.

Al poc d'iniciada la crisi, el govern italià es reunia urgentment i emetia un dur comunicat: calma, molta calma, recomanaven els homes de Craxi. A Madrid —i a Rota, sobretot— el nerviosisme es palpava en l'ambient. A

Si no cremà fou per moltes raons, però, sobretot, per una: perquè el coronel Gaddafi no volgué, o no s'atreví a fer el pas que separa un incident armat d'una declaració de guerra. El *Mahdi*, refugiat en la seua tenda beduïna del Azizia, degué observar amb ràbia com els caces A-6 de l'USS-

La nostra guerra

Entre nosaltres, el conflicte no és una entelèquia

Són les 2,36 am. del dimarts dia 7. Un avió d'atac A-6, dels Estats Units, provinent del portaavions «América», dispara dos missils Harpon que impacten en dues llanxes patrulleres líbies.

Als pocs segons, l'estació de la xarxa troposfèrica de l'exèrcit dels Estats Units situada al terme municipal de Guardamar (el Baix Vinalopó), entra en acció. A través dels seus 443 metres d'estructura, fa volar cap a Torrejón i Washington la notícia. Potser també volà a l'inrevés l'ordre...

El Ministre d'Afers Exteriors espanyol, Francisco Fernández Ordóñez, afirmà en una reunió de premsa, només esclatar el conflicte del golf de Sirte, que les instal·lacions nord-americanes en l'Estat espanyol no serien utilitzades. Es devia referir a Rota (base aeronaval, una de les millors dotades del Mediterrani, punt d'atracament d'una dotzena de submarins equipats amb missils nuclears Trident i portaavions de la sisena flota), Torrejón (base aèria, seu del Quarter General de la XVI flota aèria EUA), Saragossa (base aèria i d'entrenament) i Morón (base aèria dotada de reavitualladors en vol KC-135 i bombarders). Es devia referir a aquestes instal·lacions, que ocupen 12.000 soldats, una quantitat important de quilòmetres quadrats i l'atenció de múltiples espies, satèl·lits i informadors.

Perquè podem dubtar seriosament que no fossen usades les altres, les petites; aquelles que destaquen poc i compleixen funcions en aparença —aleria amb el matis!— menor.

Que les antenes de Guardamar, el Puigmajor, s'Escorça i l'Estartit no pararen de funcionar durant els dies de la crisi en estat de màxima alerta pot assegurar-se sense massa por a l'equivocació.

Al Puig Major encara no se sap ben bé què hi ha (vegeu EL TEMPS extra OTAN, núm 89) però sabem que compta amb una base de comunicacions inclosa dins la complexa xarxa del Dew Line Radar, considerada com una de les més importants d'Europa. Precisament, el seu abast territorial arriba fins a Líbia. Aquesta estació s'uneix a un triangle que conformen l'Estartit i Sigonella, a Sicília, allà on anaren a parar el segrestadors palestins de l'Acibile Lauro.

Que aquestes estacions no compliren cap paper en la crisi és un cosa que no pot creure ningú. Hau estat realitzades per comunicar tots els vaisells americans del Mediterrani amb les seues bases i amb els seus quaters generals. Seria impensable que ara, en moments de crisi, no foren usades.

I és que no destaquen tant com les altres, però juguen el seu paper, un paper que, en segons quins casos, pot ser més important, inclús, que el que grans bases poden realitzar. Al terme municipal de Guardamar, al Baix Vinalopó, la guerra no era una entelèquia. Però ho podria ser molt menys segons en quines circumstàncies. Amb el permís —i sense ell!—, del senyor ministre Francisco Fernández Ordóñez.

Saratoga disparaven contra una bateria de missils SA-5 instal·lada en la zona d'on és originària la seua tribu. Massa fàcil pensar que no respongué per por o ineficàcia. Gaddafi sap que pot fer molt més mal per uns altres camins i que en un enfrontament directe porta les de perdre. I la guerra, aquesta, no acaba amb la retirada de la flota EUA, ni serà una guerra convencional a l'estil de les que definia Von Clausewitz. El mar que deien *nostra* és una cadena de problemes, desestabilitzacions i situacions conflictives. L'escenari ideal per a una guerra sense desfilades ni grans desplegaments de tropes. Una guerra que pot haver començat ja.

D'est a oest: el conflicte civil del Líban, les apetències siries sobre aquell país, l'eterna guerra àrabo-israeliana, les tensions al Kurdistan i Xipre, la dictadura turca i la seua disputa territorial amb una Grècia discolpa a occident, la tensió entre Líbia i els seus veïns, principalment Egipte; el pacte entre Gaddafi i Hassan II, els problemes per Ceuta i Melilla, les greus tensions nacionalistes a Euskadi, Còrsega i el Kosovo, la crònica inestabilitat política italiana, la presència de la VI Flota USA i de la V Esquadra sovièti-

ca, i —per allò de tenir de tot— les instal·lacions nuclears de Sicília i la Meseta d'Albion.

Tot en un racó de món on es creuen l'est i l'oest, l'OTAN i el pacte de Varsòvia; el nord i el sud, països industrialitzats i països subdesenvolupats; la cultura àrab i el món europeu. Un panorama segurament massa atapeït per a tres milions de quilòmetres quadrats d'aigua salada.

L'espai geogràfic condiciona, doncs, i esglaià. Tot pot ser com un d'aquells jocs infantils de dòmino en què una peça provoca caigudes ininterrompudes de totes les altres. I no és que manquen les suposicions, precisament. Mirem-ne alguns exemples.

La reivindicació de les illes gregues de la costa turca, per part d'aquest país, ha provocat moments d'una tensió elevadíssima entre els dos estats membres de l'OTAN. Grècia arribà inclús a abandonar el Comitè Militar de l'Aliança com a protesta pel tracte preferencial que els Estats Units atorguen a Turquia. L'arribada del PASOK al poder a Atenes provocà també fortíssimes tensions en l'OTAN. A Brussel·les no es fien gaire del pacifisme de Papandreu ni de les seues pro-

postes de crear una zona desnuclearitzada als Balcans. Les seues bones relacions amb romanesos i iugoslavs han fet témer filtracions d'informació altament confidencial cap a l'est.

Si esclatés una guerra entre Turquia i Grècia, aquesta podria sentir-se més ajudada pels seus veïns balcànics que no per l'organització atlàntica i, en qualsevol cas, sempre quedaria el problema de Xipre, envaït en la meitat nord per Turquia, amb bases britàniques al seu territori i en permanent conflicte a quatre passes de Síria, el Líban i Israel. Dins Turquia la repressió brutal contra els nacionalistes kurds pot desembocar en situacions imprevisibles.

Més al sud —connectats els problemes a través d'una Síria aliada de Moscou que intenta pinçar Turquia i controlar l'Orient Mitjà— el conflicte del Líban i la permanent tensió que produeix l'existència de l'estat d'Israel i la diàspora palestina. El Líban avui ja és un estat inexistent, que només pot esperar l'absorció per part de Síria o el repartiment entre aquest estat i Israel. A Síria, però, hi ha les dues úniques instal·lacions navals importants soviètiques en el Mediterrani —Lartaka i Tartus—, i les connexions

d'Israel amb els Estats Units són evi-
dentíssimes. Qualsevol metre quadrat
de terreny és important i vital en
aquestes circumstàncies.

D'altra banda, tot el món àrab viu
amb una especial intensitat el renaixement
religiós que personifica el xiisme,
traduït políticament en l'Iran de
Khomeyni. Al Líban els atemptats
suïcides feren retirar-se els marines
nord-americans. A Egipte han pro-
duït intensos enfrontaments; i també
a Tunísia i, en un grau menor, al Mar-
roc i a Algèria. Sovint, El Caire ha
acusat Líbia de ser al darrere dels al-
darulls i els dos exèrcits s'han situat
front a front més d'una vegada. Els
Estats Units, debilitats ostensible-

Malta, un país que manté un pacte de-
fensiu amb Líbia i que, durant tot el
conflicte de Sirte, ha procurat passar
com més dissimuladament millor.

Amb tot, el factor que més ha dis-
torsionat la situació al Magrib durant
els darrers anys ha estat la política
d'aliances que ha portat el coronel
Gaddafi a signar un tractat personal
amb el rei Hassan del Marroc, un dels
aliats més fermes dels Estats Units, els
quals mantenen instal·lacions de su-
port tàctic en el seu país.

Aquesta aliança, amb el rerefons de
la guerra al Sàhara occidental, ha tingut
conseqüències importants, tot i
que no ha arribat encara a ser un greu
problema: per exemple tot el Pla Es-

Itàlia la inestabilitat política —màfia,
trames negres, colpisme...— ha situat
el país més d'una vegada amb un peu
en la terra i un altre en l'aire (per
exemple, quan l'assassinat d'Aldo
Moro a mans de les Brigades Roges...
o de la CIA, si hem de fer cas de la
seua esposa). La força del Partit Co-
munistà Italià i la possibilitat que for-
me govern trauen la son als estratèges
del Pentàgon; la intensíssima xarxa
d'interessos que es creua a la Ciutat
del Vaticà, amb el papa més inflama-
blement polític de la història, intervé
cada vegada més activament en la po-
lítica mundial, i, damunt, Itàlia
compta amb una illa —Sicília— con-
denada a ser magatzem de míssils
nuclears contra l'URSS i
Líbia.

Els estats espanyol i
francès topeten, al seu
torn, amb greus problemes
civils a Euskadi i Còrsega,
que, sobretot en el cas
base, mantenen un caire
esquerrà, revolucionari in-
clús, més que consistent.
Les possibles connexions
dels grups armats d'aques-
tes dues nacions amb els
palestins i els del món àrab
podrien tancar el cercle.

Iugoslàvia i Albània, fi-
nalment, es troben amb el
problema dels nacionalis-
tes albanesos del Kosovo
iugoslau i amb la pròpia i
difícil evolució interna,
després de les morts de Ti-
to i Hodja. Albània neces-
sita imperiosament un pa-
drí i, segons quin siga

aquest, la correlació de forces canvia-
ria. A Iugoslàvia l'única institució es-
tatal que queda sòlida i unida és
l'exèrcit i la força centrífuga de les
distintes repúbliques creix a poc a
poc. Una explosió disgregadora a la
Federació Iugoslava és més que previ-
sible i els seus efectes podrien ser de-
vastadors en els Balcans, amb Bulgà-
ria i Romania en situacions difícils,
Grècia que no sap si ve o si torna, et-
cètera; torna, doncs, a començar el
cercle.

Els mètodes displicents dels esca-
mots palestins; el trencament de les
convencions diplomàtiques per uns i
uns altres; la confusió dels conceptes
de sobirania, el dret d'intervenció,
qualsevol excusa pot ser bona per en-
cendre el depòsit de pólvora. Un to-
nell potser ja encés i al qual, igual, li
han posat una metxa lenta. Qui sap si
no fer la guerra no és exactament la
manera més eficient de fer-la. □

Una acció que ha estat a punt de provocar la crisi més gran dels darrers anys.

ment per les pèrdues d'Etiopia,
Iemen, Iran, d'alguna manera Sudan
i possiblement, a la llarga, el Txad, no
tenen més remei que defensar Egipte
amb les unghes. Però ¿i si esclata una
insurrecció religiosa?

Religió, aliances...

No és Egipte l'únic país que pot té-
mer una situació així. L'ancià presi-
dent Burguiba ha vist augmentar el
descontentament dels tunisians a me-
sura que passaven els anys de la seua
presidència vitalícia. La situació geo-
gràfica del seu país és envejable
—controla una de les rutes principals
del mar, un dels passos fonamen-
tals— i la seua desestabilització po-
dria interessar molta gent. La distàn-
cia entre el país i les instal·lacions nu-
clears americanes de Comiso, a Sicília,
és mínima. Com també és mínima
la distància que les separa de la petita

tratègic Conjunt de l'exèrcit espanyol
va ser alterat en funció del Tractat
d'Uxda.

Precisament, s'ha parlat —és una
hipòtesi— de l'inici del conflicte gene-
ralitzat entre l'est i l'oest amb l'excu-
sa d'un atac marroquino-libi sobre
Ceuta i Melilla. Entrar per la rere-
guarda, com si diguésem.

Si es produïa, seria bo recordar que
Gibraltar és la clau del Mediterrani i
que s'hi amunteguen bases nord-ame-
ricanes —Rota, Morón...— i la base
britànica del penyal. Almenys, Rota i
Gibraltar és fàcil que compten ja amb
material nuclear. La guerra seria total
en pocs minuts.

Però travessar Gibraltar en direcció
a Europa no implica deixar de trobar
problemes: vint-i-una instal·lacions
militars nord-americanes importants
hi ha desplegades entre l'Estat espa-
nyol, Itàlia, Grècia i Turquia —a ban-
da centenars de punts de suport—. A